

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LV. Ч. 75. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, вівторок, 1-го квітня 1947.

№ 75. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, April 1, 1947.

VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОННО

Тел. „Свобода“: BR 684 4-0237. — Тел. У. Н. Консул: BR 684 4-1016

THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

ШАХТАРІ ВИХОДЯТЬ НА ДЕМОНСТРАЦІЮ НА ЗНАК ЖАЛОБИ

Починаючи від вівторка 1 квітня шахтарі в копальнях м'якого вугілля у Злучених Державах перервали працю на один тиждень на знак жалоби погиблих товаришах праці в законі в Сентралі, в Ілліной. Усіх погиблих нараховують 111. Жалоба має бути теж протестом проти урядових чинників, тому, що вони не виконували постанов закону про безпеченство робітників у копальнях. Демонстрацію доручив передсідник майнерської юнії Джон Дж. Луїс, який закликає секретарів внутрішніх справ Джуліанові Кругові надбальство у нагляді на безпеченством при праці в копальнях.

Секретар Круг заявив, що він приготував для вжитку конгресу звіт про безпеченство у вугільних шахтах. Двайт Г. Грін, губернатор стейту Ілліной, наказав замкнути шахти у своїм сейті, аж до перевірки безпеченства.

При відшукуванні тіл шахтарів, знайдено деякі групи небіжчиків, які не згнули негайно після вибуху. Деякі з них полишали писані доручення і прашання до своїх рідних перед смертю.

ВІЩЕ В ДІТРОЙТІ ВИКАЗУЄ ДАЛЬШЕ ВЕЛИКЕ ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ СКИТАЛЬЦЬОЮ ПРОБЛЕМОЮ.

Телефоном до „Свободи“ з Дітройту сповіщають про велике заінтересування тамошніх українців справою українських скитальників в Європі, виявлене на вічу, в неділю 30 березня. Віче скликав „Юкрийнен Вор Ріліф“ під проводом адв. Івана Панчука. Після вичерпного реферату свіжо повернутого з Європи д-ра В. Галана, зібрані в числі 800 людей склали на допоміжну акцію готівкою \$1,946, не вважаючи на те, що в біжучім місяці вже зібрано в Дітройті около \$5,000 на різні народні цілі. На вічу прийнято резолюції з домаганнями об'єкшення імміграційного закону і за призначення українських скитальців як окрему національну одиницю в Європі, який належить окрема квота при імміграції. Щоденник Дітройт Нюз помістив обильний звіт з віча й інтерв'ю з д-ром Галаном про положення українських скитальників. Мишигенський комітет Гарисона для імміграції запросив д-ра Галана побути на нараді і скласти звіт про положення українських скитальників в Європі в цілі поінформування ширшого американського загалу про цю проблему.

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ КОМУНІСТІВ ДЛЯ КОНГРЕСУ.

Комісія для Неамериканських Діань палати репрезентантів зладила для вжитку конгресу повний звіт з діяльності Американської Комуністичної Партії з приложенням численних документів. Звіт обіймає 26,000 слів і в ньому подані вичерпні вісті про організацію і діяльність партії. Комітет доводить, що Американська Комуністична Партія стоїть під наказами з Москви та виконує роботу з підготовкою для насильного скинення американського демократичного уряду і для заведення диктатури. Комісія приходить до висновку, що треба перевести додаткові закони, які мали б на меті перешкодити далішій конспіративній роботі комуністів.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ПРОЗИВАЄ КОМІСІЮ.

У великих щоденниках появилися оголошення на цілу сторінку, платні Комуністичною Партією Злучених Держав Америки, з наголовком: „Чого Неамериканський Комітет Палати не чув“. В оголошенні Комуністична Партія переконує публіку, що бил про заборону партії є противний конституції — і що комуністи це американські патріоти.

АЛІАНТИ НЕЛЮДЯНИ СУПРОТИ СКИТАЛЬНИКІВ.

Бувший підсекретар стейту Адольф А. Берлі реферував про положення скитальників в Європі на зібранні Американської Федерації Інтернаціональних Інститутів в готелю Ст. Моріс у Нью Йорку в п'ятницю 28 березня. Він виказав, що масова еміграція з країн Східної Європи була викликана союзом Гітлера з Сталіним і, тому висловив здивування, як можуть Аліанти так цинічно ставитися тепер до питання скитальців. Він заявив, що не всі скитальці є жертвою жорстокості нацистів, а багато з них є жертвою помилок Аліантів. Він пригадав, що сотки тисяч скитальців можуть загинути в советській зоні і „коли колись буде продерта заслона історії, може показатися, що наші побоювання були оправдані“. Берлі домагався підтримати зміну імміграційного закону, так як це пред'являє бувший комісар імміграції Ірл Г. Гарисон, тобто, щоб дозволити 400,000 скитальцям приїхати до Злучених Держав упродовж 4—літ понад звичайну імміграційну квоту. Він виказав, що скитальники це цінний елемент і тому неоправдана є пропаганда проти них. Самий Нью Йорк може змістити 50,000 свіжих іммігрантів і цього не можна буде пізнати в місті.

Українська Повстанська Армія в боротьбі

УБИТО ЗАСТУПНИКА ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ОБОРОНИ, ГЕН. К. СВЕРЧЕВСЬКОГО, ОДНОГО ПОЛКОВНИКА ТА ОДНОГО ВОЯКА. — ШИРОКИЙ ВІДГОМІН В ПОЛЬЩІ ТА В СВІТІ

Москва, 28. березня. (Ройтер). — Советська пресова агенція ТАСС подала сьогодні повідомлення з Варшави про вбивство воїками Української Повстанської Армії польського заступника міністра народної оборони генерал-полковника Карла Свєрчевського. Згідно з повідомленням ТАСС польське міністерство народної оборони проголосило такий офіційний комунікат: „Дня 27-го березня генерал-полковник Кароль Свєрчевський, заступник міністра народної оборони і герой битви Мисі Лукицької був вбитий підступно українськими фашистами недалеко міста Сянока“. В першому американському коментарі тільки додано, що місто Сянок лежить на лівому березі ріки Сян, у віддаленні понад 10 миль від чехословацького кордону, та що генерал Свєрчевський був відомий як „генерал Вальтер“ в Міжнародній Бригаді під час громадянської війни в Іспанії.

ЯК УБИТО ГЕНЕРАЛА СВЕРЧЕВСЬКОГО.

Варшава, 29. березня. — Нью Йорк Таймс в окремій кореспонденції свого дописувача Сіднея Гросона з Варшави подає такі інформації: „Польська армія почала інтензивні розшуки в лісності і гірських теренах південно-східної Польщі, де українські терористи убили заступника міністра народної оборони, ген. Карла Свєрчевського. Генерал Свєрчевський, провідний комуніст, поїхав в засідку під час інспекції землі польської армії на російському кордоні. В короткій, запеклій битві з відділом Української Повстанської Армії він і його двоє воїків були убиті на місці, а командуючий його прибіткою сторожею полковник та троє інших воїків були поранені. Заступник міністра, в товаристві команданта Краківської військової округи ген. Вєсковського, перетнув раніше інспекцію ніхотного полку в Валигороді. З трьома малими відділами воїків, як прибіткою сторожею, він виїхав до Шена через територію, на якій знаходилася головна квартира УПА, звязаної націоналістичної організації, яка діє по обох боках російсько-польського кордону та однаково поборює тут як польську так і російську владу.

„Засідку виконано в год. 10-й зранку в гірському провалі. Українці засипали військовою автомашину стрілами, ще зник прибіткою сторожа могла відповісти. Загин (УПА) швидко відступив, переслідуваний воїками. Немає повідомлення, щоб хто-з терористів був убитий, або зловлений. Тіло генерала Свєрчевського, що був краще відомий, як генерал Вальтер, командир 35-тої міжнародної дивізії „Лінії“ під час еспанської громадянської війни, було перевезено сьогодні літаком до Варшави. На аеродромі його зустрічали всі члени уряду та тисячі мешканців столиці, створивши шпальт злож шляху, яким везено домовину, на чолі процесії з 200 автомашин. Похорон відбувся в понеділок.

УПА ВЕДЕ БОРОТЬБУ ПРОТИ ВСІХ ВОРОГІВ УКРАЇНИ.

„УПА докладає терористичні цілі південно-східну частину Польщі вбивствами і паленнями. Коли країна після виборів успокоїлася, рухомі загони УПА держалися тісно своїх гірських і лісних крижок. Засідка була їх першою більшою акцією від деякого часу. Ще тільки вчора зник після про вбивство літшила до столиці, речник міністерства закордонних справ заявив, що польське шпальт майже повністю забезпечені“. В протівенстві до НСЗ та ВПН, інших головних підпольних організацій в Польщі, які є насамперед проти-комуністичні, УПА веде терористичну війну без різниці проти всіх не-українців.

ГЕН. СВЕРЧЕВСЬКИЙ — ВИЗНАЧНИЙ КОМУНІСТ.

„Генерал Свєрчевський був членом Центрального Комітету Комуністичної партії. Хоча він займав тільки другий пост заступника міністра, численні спостережачі виявили його тут найголовнішим військовиком Польщі. Він народився у Варшаві 50 років тому і в 1915 році був разом з його сім'єю заарештований до Росії. Він боровся в рядах червоної армії в інтервенційній війні після революції, а в 1920-ому році був з військами червоної армії, які поборювали український визвольний рух. В р. 1926 він був псалний до Академії ім. Фрунзе в Москві, що є високою школою російського генерального штабу. Міжнародну увагу він зверну на себе під час громадянської війни в Іспанії, в якій він початково командував 14-ю (французькою) інтернаціональною бригадою. Генерал Свєрчевський був основником польської армії в Росії, а польське громадянство прийняв вже після закінчення війни з Німеччиною, об'єднаючи залізниці в Польщі. Він провадив польську армію до Дрездена, а після виконував деякі обов'язки в червоній армії під час боротьби за звільнення Чехословаччини.

Президент Болеслав Берут та прем'єр Юзеф Церинський були між провідниками, які віддавали честь його пам'яті. Його самого названо „борцем за свободу“ та польським героєм“. Стільки написав про цю подію Нью Йорк Таймс.

ПОЛЬСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ МОВІЛІЗУЮТЬ АРМІЮ ДО БОРОТЬБИ З УПА.

УПА виключена від амністії.

Варшава, 30. березня. — Юнайтед Прес подала сьогодні з Варшави таку вістку: „Сьогодні негайно змобілізовано звання польської армії з метою розшуку в південно-східній Польщі за українськими повстанцями, які вбили в п'ятницю виходеного Советами генерала Кароля Свєрчевського та його двоє помічників. В Польщі спущено прапори до половини шпальт, а міністерства, школи і банки будуть закриті у вівторок, коли має відбутися державний похорон Свєрчевського, що був заступником міністра оборони та якого вважалося організаційним генієм польської армії. Тіло генерала лежить тепер в міністерстві національної оборони.

„Військо буде вислане для перевірки теренів близько советського кордону, де валила ген. Свєрчевського була введена українцями в засідку у вузькому гірському провалі. Українці нагло засипали валку генерала стрілами і зникли в лісі, ще зник сторожа генерала вєпіла відповісти на вогонь. Генерал, один полковник та один помічник були вбиті, а троє інших воїків поранено. В п'ятницю, після смерті генерала, на підставі окремого закону польського уряду Українська Повстанська Армія була виключена від проголошеної після виборів загальної амністії.

ШИРОКИЙ ВІДГОМІН У СВІТІ.

Вбивство польського заступника міністра народної оборони ген. Свєрчевського воїками Української Повстанської Армії — якщо вірити офіційним польським повідомленням — відбулося широким відгоміним в цілому світі. Пресові агенції і часописи, повідомляючи про цей факт, дають теж всілякі виспєнення та інформації щодо Української Повстанської Армії, її боротьби та цілей.

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ СВЯТА В НЬО ЙОРКУ, НЬО ГЕВЕН (КОНН.) І ПЕРТ АМВОЙ (Н. ДЖ.)

Нью Йорк, Н. Я., 30. березня. — Сьогодні тут відбулося Шевченківське Свято, на програму якого склалися виступи Молодежного Хору під управою С. Марусевича, сольові виступи Анни Тростянецької (сопран) і М. Дикого (баритон), промови Юлії Кусия-Добрянської і проф. Миколи Чубатого та деклямації. Приявних було біля 400 осіб.

Нью Гевен, Конн., 30. березня. — На Шевченківському Концерті, програму якого виконували хор під управою о. Борси, промова Д. Галанина і ін., зібрано понад \$200 на допом. акцію.

Перт Амбой, 30. березня. — Сьогодні тут відбулося Шевченківське Свято, на програму якого склалися хорові точки у виконанні хору під управою п. Грабара, промови о. Шуховського і Ст. Шумейка та деклямації.

КОНФЕРЕНЦІЯ У МОСКВІ

Москва, 31 березня. — Конференція в Москві — згідно з твердженням секретара стейту ген. Маршала — позначується „більше отвертстю, ніж успіхом“. В нічому не полагоджено противорічностей між західними великоддержавами та Советським Союзом. На порядку наряд за останні два дні були справи німецьких посілотей в Австрії, німецькі воєнні відшкодовання, майбутня мірова конференція з Німеччиною та цілий ряд інших справ. Однозгідно стверджується, що ген. Маршал є центральною особою на Московській конференції і він щораз гостріше ставиться до постійної советської опозиції та до безплідних говорень. Конференція повинна закінчитися в першій половині квітня. Ген Маршал запропонував, щоб її закінчити вже 2-го квітня. Молотов і Бєвнн прохали „чає до надуми“.

НАЦИСТСЬКА АРМІЯ В СОВЕТАХ.

Рим, 30 березня. — Ватиканське бюро реєстрації воєнних полонених потверджує статистичні дані Міжнародного Червоного Хреста, що Советський Союз скриває 2 мільйони німецьких воєнних полонених. Советський Союз взяв в полон усіх 4 мільйони німців. Один мільйон було репатріювано, а кількість перебуваючих ще в полоні німців Молотов подав на конференції на це цілий мільйон. Де поділося два мільйони? У Вашингтоні є відомості, що цих два мільйони нацистських воїків большевики відповіли „перевиховують“ для своїх дальших „невідомих“ цілей. При цій нагоді знова згадується гітлерівського маршала Павлюса та інших німецьких генералів, які свого часу створили були в Москві „Комітет визволення Німеччини“.

ГОЛОДОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Діссельдорф, 29 березня. — В британській окупній зоні Німеччини почалися серйозні голодові заворушення місцевого населення. Ними протестують проти браку харчів, демонструють по вулицях, при чому в поодиноких випадках доходило до малих зударів з британським залогою, і т. п. В голодовій демонстрації в Діссельдорфі мало взяти участь 100,000 осіб.

„РОЗЕДНУЙ І ПАЛУЙ“ В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 30 березня. — Верховна Рада Польського Строніцтва Людового (партія Миколайчика) повідомила сьогодні, що Миколайчик виникнув з цієї партії істєвх її провідних членів за бунт проти нього у зв'язку з недавніми виборами. Вважається, що в цій партії тепер прийде до розколу, чого теж собі бажає та в якому напрямку працює польська урядова большевицька партія. Розкол в партії Миколайчика означав би початок кінця цієї єдиної легальної опозиційної партії в сьогоднішній большевицькій Польщі. Рівночасно повідомляється з Варшави про реорганізацію завдань в уряді, при чому ще більше скріплено владу комуністичних міністрів.

ОСТИН: АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА ГРЕЦІ СКРІПЛЮЄ О. Д.

Лейк Соксес, 29 березня. — Американський представник в О. О. Д. Ворен Р. Остин виступив вчора в Раді Безпеки О. О. Д. з важливою промовою, повідомляючи офіційно про американські заходи допомоги Греції і Туреччині, заки це зможе зробити О.О.Д. Остин заявив, що ця акція Злучених Держав серйозно скріплює О. Д., піддержуючи колективну міжнародну безпеку.

БОІ В ГРЕЦІІ.

Атени, 30 березня. — Грецька преса повідомляє сьогодні про „успішний розвиток боїв“ між урядовими військами і загonom большевицьких партизанів, зложеним з 1,500 осіб в гористій частині центральної Греції.

СТАЛІН КОНСЕКВЕНТНИЙ В ГІТЛЕРІВСЬКИХ ЗАКОНАХ.

Лондон, 30 березня. — Речник британського міністерства закордонних справ заявив, що Сталін відкинув прохання міністра Бєвнна, щоби дозволити 15 советським громадянкам, які виїшли заміж за британських воїків, виїхати до Англії.

40 УБИТИХ І 137 ПОРАНЕНИХ В ЗАВОРУШЕННЯХ В ІНДІІ.

Бомбей, 31 березня. — В поодиноких районах Бомбаю вибухли сьогодні знова криваві заворушення на тлі партійних порухів між гіндусами і мусульманами. У висліді 40 осіб було вбитих і 137 поранених.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІО-КОНЦЕРТ З ПАРИЖА.

Париж, 31 березня. (Телеграма до Свободи). — В середу, дня 2-го квітня в год. 8.30 Парижська радіовисільна передаватиме Концерт українських велико-пісних та страчних пісень у виконанні Українського Хору під управою о. проф. Северина Сапруна. Американські українці можуть послухати цього концерту на филі 462 метрів в годині 3.30 після полудня.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Початкова ціна три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Державі та в Зарубіжжю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На шість місяців	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число в понеділок (з англійською мовою):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На шість місяців	\$1.50	Six months	\$1.50
За оголошення редакції не відповідала.			
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.			
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.			

ДОБРА НАГОДА ШИРИТИ ПРАВДУ ПРО УКРАЇНУ

Мабуть усі ми відчуваємо, що тепер прийшла пора, коли буде можна легше капіталізувати на американських ґрунтах ту велику працю, якої українські українці ніколи не жаліли, коли йшло про оборону їхніх братів і сестер за морем, чи взагалі України та українського народу. Як з'явилися в Америці комуністи, то вони стали відразу найбільшими ворогами цієї праці й правди про Україну, а що їх впливи сягали до цього часу дуже далеко, широко й глибоко, то й не дивно, що так тяжко було нам тут поширювати такі відомості про Україну, що не мали апробати Кремля. Крім цього є ще далі на різних важких становищах, російські недільники, що знають тільки один російський наріз і одну, неділимую Росію. Є і польські сліпці й шовіністи, що не думають за Варшаву, але за "польський" Львів. Теж і давне капіталство шле час від часу якийсь передполюсовий меморіал до Вашингтону в справі возз'єднання усіх "руських" земель, дістаючи в такому ділі, як от в Сан Франциско, що й поміч з боку Мануїльських і їм подібних "представників" України. Баламуту вносять ще й такі як "Соединение", що дали зарахування виходців з Карпатської України до "Росії". Та все це нічим в порівнянні з цією баламутою, яку пробували внести комуністи зі своєю советською, "незалежною", "вільною" і "воєдною" Україною, викривляючи таким способом найсвятіші ідеї і мрії українських борців і мучеників та найбільших синів і дочок України.

Сказаного досить, щоб зрозуміти, що нам треба ще далі ширити правду про Україну. Американське громадянство, що отримує тепер зі совето-фільства і пізнає, яка це небезпека сунє з Москвою, зрозуміє тепер краще теж і трагедію українського народу та його вікову боротьбу з Москвою. Однак правду про Україну треба ширити всюди, теж між американцями польського, жидівського, чи якого іншого походження. Знов добра книжка є чи не найліпшим засобом до ширення цієї правди, бо культурним і переконливим. Те й мав Український Народний Союз на увазі, коли взявся видавати такі книжки. У. Н. Союз своє зробив, книжки видає і з кожної з них розіслав даром по 500 примірників у найважливіші місця. Решту мусить зробити загаль. Ось ті книжки:

A HISTORY OF UKRAINE, by Michael Hrushevsky, UKRAINIAN LITERATURE, by Prof. Clarence A. Manning, THE UKRAINE: A SUBMERGED NATION, by W. H. Chamberlin, TARAS SHEVCHENKO, by Clarence A. Manning, BONDAN, HETMAN OF UKRAINE, by George Vernadsky, THE STORY OF THE UKRAINE, by Clarence A. Manning.

У. Н. Союз не думає на цьому кінчити свою культурну, видавничу працю. Ще треба видати, наприклад, переклади з української літератури, чи книжку про Івана Франка. Згадуємо за це, бо це вже майже готове до друку, але в першу чергу треба, щоб розійшлися тисячі книжок, що є на полицях, бо вони призначені не на лежання, а на ширення правди про Україну.

Комунізм у республіках Південної Америки

Відважний виступ колишнього американського амбасадора в конгресі Вільяма С. Булліта з його оцінкою небезпек комунізму для Злучених Держав нагадує подібну острогоу різних американських кореспондентів. Перед чотирма місяцями вивисав щоденник Нью Йорк Таймс свого кореспондента до Південної Америки, щоб зібрати з першої руки інформації про поширення комунізму в тамошніх республіках. Кореспондент, вернувшись з подорожі, оприлюднив свій звіт в кількох числах, подаючи при цьому вказівки, яке становище заняти супроти нової загрози.

Показується, що інформації кореспондента Таймсу були вірні, коли на небезпек комунізму звернув тепер увагу один з першорядних дипломатів і при цій нагоді подав свій згоду, як Совети можуть опанувати Злучені Держави через поширення комунізму як їхньої авангарди в країнах Південної Америки. Він передбачає таку советську стратегію: Опанування Франції дасть Советам можливість поширити свою диктатуру на африканські колонії. Коли вони займуть пристань Дакар в Африці над берегом Атлантичного океану, то звідси вже близька повітряна дорога до Бразилії й інших південно-американських країн. З Південної Америки Совети вишлють, російські літаки з французькими написами на завоювання Злучених Держав, де тимчасом комуністи вже приготували ґрунт для ворожої інвазії.

На скільки така стратегія є можлива, про це можуть сказати знавці воєнного ремесла. А що це не є виключення, показується на прикладі нацистів, як вони "розм'ягували" наперед громадянство в якомусь краю, заки виконали свій наїзд.

Іде лише про перевірення, на скільки південно-американські республіки вже "розм'ягчені" і підготовані на прийняття комуністично-большевицької. Про це тепер звідомляє з Вашингтону Фредерик Оксер, кореспондент газетного консерну Скрипс-Гаверда. Він відбув 4-місячну подорож до країн Південної Америки і щойно повернувся з інформаційної подорожі.

Оксер порівнює положення Греції й Туреччини з положенням в Південній Америці і твердить, що для Злучених Держав існує більша небезпека від комуністично-большевицької в країнах латинської Америки, ніж від зайняття Советами Греції й Туреччини.

Особливу увагу звертає Оксер на острів Кубу, що ле-

жить лише у стомилевій віддалі на опанування усіх південно-американських країн. Хоч там, як писав свого часу один кореспондент до нью-йоркської газети, є лише "півтора советського громадянина", то советська амбасада на Кубі примістила в своїх бюрах кількадесят урядовців. Подібні явища можна було завважити негайно після війни вже і в інших південно-американських республіках, а між місцевими комуністичними партіями і советськими амбасадами було все близьке порозуміння. Кожну республіку Совети обмотували на підставі спеціально розробленого плану і тому не можна було зпочатку відчувати, що тут діє одна рука. Аж як прийшов час на акцію, тоді щойно можна було запримітити, що ніщо не діється припадково, а десь мусить бути приміщена одна команда, яка видає накази всім комуністам.

Правда, не всі країни однаково загрожені комунізмом: у деяких вони лише аґітують на поверхні, в інших вони вже мають своїх однодумців у міністерствах. Назагал одначе комунізм, як каже Оксер, розпаношиться вже там сильніше, ніж це так недавно розпаношиться був там фашизм або нацизм. Спільною ціллю комуністичної акції в країнах латинської Америки є поширювання ворожечі до Злучених Держав Північної Америки. Така аґітація йде тим легше, що кожен боїться сильного сусіда, яким є З. Д. А. Наша держава має в Південній Америці великі інвестиції, отже цю силу можна всюди бачити. Комуністам легко повести аґітацію проти "імперіалізму північного кола", щоб розбурхати фантазію місцевого населення. Це є вісна тактика: "Ловити злодія", щоб відвернути увагу від комуністичних затій.

Чи Злучені Держави ведуть яку протифоєнзиву в країнах Південної Америки? На це відповідає Оксер так: Злучені Держави не мають формальної програми для поборювання комунізму, так як от тепер президент розпочав акцію для спинення комунізму в Греції. Звичайно, праця американських республік обмежується до зареєстрування діяльності місцевих комуністів і до переслання цих відомостей до Вашингтону. Щойно у стейтсменів департаменті переглядає ці звітні доповіді Інститут Міжамериканських Справ і в порозумінні з урядами відповідних південних республік пробує повести освітлюючу акцію, або давати господарську допомогу, щоб у такий спосіб усунути умови, які створюють підґрунтя для поширення комунізму. За тим іде праця Бюро Міжнародних Інформацій і Культурних Справ. Це Бюро передає по радіо та через пресу інформації з американського становища і це в частині згаданих атак комуністів.

Очевидно, що в кожній республіці є місцеві чинники, які самостійно поборюють комунізм. Найсильнішою у поборюванні комунізму є там Католицька Церква й тому проти неї йде найсильніша атака комуністів. Однак комуністи не уступають під ніякою моральною пресією із своїх позицій і вони йдуть перебоєм безогляду на успіх їхньої праці. Вони не мають нічого до втрати, бо як їм не стане своїх засобів, для місцевої пропаганди, то все

хтось їм дасть поміч із загрози. Досі найбільший успіх із усіх південно-американських республік досягнули комуністи в Чиле, де вони підтримали при виборах і причинилися до вибору президента Гонсалеса Віделя. За те він назначив трьох комуністів міністрами в своїй кабінеті. В інших країнах їхні урядові осяги такі: У Бразилії мають комуністи 17 послів у конгресі; у Перу чотири, в Колумбії двоє, у Венесуелі двоє. Інтересне, що в комуністичній твердині, тобто на Кубі, комуністи не мають ні одного посла, зате вони опанували весь юніонний рух і уряд на ділі залежний від їх волі. Щодо Куби, то це вже справа комуністичної стратегії, щоб не звертати на себе уваги свого могутнього сусіда — Злучених Держав.

Соціально-економічні противенства в колективному господарстві СРСР.

(Надіслане з Європи для "Свободи").

Як відомо, керівні органи большевицької Росії (Рада міністрів СРСР і ЦК ВКП(б)) поставили собі метою, через знищення приватного сільського господарства завести на його місце — комуністичне. Це мало статися головним чином через заснування радгоспів (совхозів) і колгоспів (колхозів), себто державних і артільних колективних господарств. За сновувано їх по приказу, отже силою і терором. В Україні мали ці заходи не тільки економічний характер, але ще й глибоко-національно-політичний. Адже ж українське село з його приватним господарством в часах до большевицького перевороту було все таки основою української та його змагання. Тим суворіше виступали проти нього російські большевини. Заможне українське селянство (куркулів) Москва знищила не тільки економічно, але й фізично. Незаможне, що залишилося, терором гнала в колгоспи, де воно мало перейти виховну комуністичну, а разом з цим і денационалізаційну школу.

Чим стало в дійсності комуністичне сільське господарство в большевицькій Росії? Безумовно, приватне сільське господарство в Росії, як і всюди інде, було капіталістичне. Селянин без огляду на соціальні різниці, був прив'язаний до своєї землі. Він любив її, жив нею. І це був уесь його світ. Робітник у приватному сільському господарстві як в капіталістичному підприємстві, був наймитом, але вільним наймитом. Економічна експлуатація його через приватний сільський капітал зводилася до того, щоб надвартість його праці присвоював собі приват-

ний сільський підприємець. Позатим він був власним своїм паном і мав повну свободу руху. Міг кидати працю, міг боротися проти визиску, мав право змови, страйку, тощо. В комуністичному сільському господарстві становище селянина радикально змінилось. Держава насильно гнала його в радгоспи й колгоспи. Побувши його власної землі, худоби, реманенту навіть і хати, вона кидала його в змешанізоване колективне господарство з його тракторами, комбайнами, моторними машинами, тощо, та заставляла селянина, прив'язаного досі до власної своєї землі, працювати в користь держави, залишаючи йому тільки по малі засоби на існування. Колгосп, за феодалізму, середньовіччя, селянина, що відробляв панщину, був прив'язаний до панської землі (feudal idscripture) і не мав права кидати її під карою смерті. В комуністичному сільському господарстві став він прив'язаний до державної землі (радгоспів і колгоспів), і не має права своєвольного кидати працю на ній і не має ніякого права боротися проти своєї експлуатації (страйкувати, тощо). Надвартість його праці йде всеціло в користь держави, як єдиного підприємця. Отож комуністичне сільське господарство стало державно-капіталістичним, а робітник у ньому став невільним рабом держави.

Проте, справа скомунізованого сільського господарства в Советах не пішла так легко, як це бажалося керівним її органам. Селянина, з його власницькою психологією, не так легко можна було убити в шорі невільника державного

капіталізму. Проти державно-капіталістичної централізації та експлуатації селянина в комуністичному сільському господарстві стали проявлятися і розвиватися центрофугальні (відосередні), отже протидержавні змагання (тенденції). Селянин-колгоспник не міг позбутися своєї власницької психології. Нахилів його до приватної господарки не можна було зникнути, тим більше, що він почував усе безнадійність свого економічного становища в колективному господарстві. Держава пішла йому з цього погляду на невеличкі уступки, дозволяючи йому мати дрібнішні клатки приватної землі, та обробляти його приватно. Проте, це не розв'язувало справи. Раз почалася його скрита боротьба й ненависть проти режиму й державного капіталізму від самих початків існування колгоспів, вона стала невтихати, переходила різні свої стадії та триває й досі.

Проти цього процесу з природи речі мусіли виступати керівні советські органи, щоб найгострішими мірами кожноразом душити й нищити безпечні й ворожі для себе змагання в колгоспах.

Останні місяці принесли нам нову хвилю найгостріших мір керівних бол. органів проти надужити й державно-ворожого змагання у колгоспах, з якими коротко зазнайомимо читача.

Здача хліба колгоспани для держави за 1946 рік після наміченого нею плану рішуче не дописала. Проте, знайшлись колгоспи, які здали хліб понад приписану їм норму. Перші зробили це Алтайські колгоспи (на монгольській границі), які здали хліб понад намічену їм державним планом скількість. Мало того. Вони звернулися з початком вересня 1946 р. із зазивом до урядовців усієї Росії, щоб усі вони пішли на переговори за їх прикладом. Такими пішли за цим зазивом інші колгоспи і скільки здали понад норму, говорять про це такі цифри: Білоруська РСР 1,100,000 пудів хліба; Литовська РСР: 1,000,000 пудів хліба; Естонська РСР: 500,000 п. х.; Татарська автономна область: 250,000 п. х.; Львівський район 100,000 пудів хліба.

Не можна сказати, щоб ці результати "середньовіччя" колгоспів були великі. Навіть, коли взяти на увагу колосальні простори бол. Росії — вони більш як скромні. Немає в списку ні самої Московщини, ні України, де була в 1946 р. велика посуха. Проте картина мінється, коли зважити, що велика більшість колгоспів не виконала свого нормального обов'язку та з різних причин не здала державі хліба.

Зприводу задачі хліба для держави вище наведеними килограмми понад норму, большевицькі часописи сні-

Ол. Луговий.

Права застережені.

Дажбожі ВнукиI.
НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

ВІД АВТОРА.

На Літературній Конкурсе Українського Народного Союзу у 1945 році, автор виготовив одночасно дві повісті: — "Діти Стену", чи "Безхатний", по імені героя того твору, і — "Дажбожі Внуки", — так названої, по причині, що виводяться там люди з соняшничих характеристик, а Дажбог — це Божок Сонця давньої України. Перша повість — "Безхатний" — взята з дещо згаданої дійсності.

"Дажбожі Внуки" не відповідали умовам конкурсу вже по своїй формі, та й час на написання був обмежений. Ділиться ця праця на три частини. Виводяться з цієї наші далекосхідні можливості, якщо прикинути українством знайдуться люди, з прикметами героїв Дажбожів, хоча б у приблизній. Виведені їх персоналії і громадські життя, готування до боротьби за національні і вселюдські ідеали.

тяжка затижна боротьба, пориви, і орешті перемога. Не бракує у цій праці фаталізму, місцевого забарвлення, віри героїв у призначення. Проходять життя групи людей — інтелігентів і простих людей, Дажбожів нашілків. Виводяться і їхні антитепи.

Герої "Дажбожів внуки" не є добрим, прирікаючи до загальних понять про доброту людини. Вони чесні, відважні, справедливі і гуманні, гуманні до тої хвилі, доки гуманність не роздириться з справедливостю. При потребі не вагаються виявити жорстокість, раз тоді вимагає справедливості. Надмірна доброта українству все шкодила. Це при чиніти необхідна пам'ятка!

Ол. Луговий.

Ростислав і Ірина.

Головна вулиця західної

частини більшого міста хліборобської Канади. Що це за місто — байдуже: всі, західні міста одне на друге надто подібні. Ріка, чи навіть мізерний потічок перетинає звичайно місто на дві частини, — східно і західно, або ж, — в залежності який географічний напрямком облюбувала ріка — на південну і північну. Ріці на перекрісті перетинають міста торі залізниць, Сіпіяра й Сіенара, над торами зводяться високі мости, що лунать східно і західно по долині вулиці, часом навапи, залізничні мости над вулицями. І не знати, від чого виставило поділ міста рікою, чи від ріки, чи від залізниць. Через ріку також перепинено з десяти мостів для вигоди мешканців, по обох берегах — великі парки.

Вулиці так само одна на другу подібні, гей близнята. В центрі міста, відомо, великі

кам'яниці, ратуш, великі магазини Гіона і Годсоней, о-сінники багатих. Від центра розходяться вулиці, чим далі до окраїн — з все меншими забудованими з цегли і дощок наперемін. Трапляються незабудовані ділянки. Рівні магістралі вулиць зо сходу на захід і навпаки — номеровані числами, — вулиця перша, друга, п'ята, двадцята, переходить гень, гень, за півсотку і більше. Магістралі перетинають алеї, євно, з півночі на південь, означувані буквами, алеї, щоб не плуталися адреси, у більш-менш рівній відсталі. Солідні будови шал, серед обширних, обгороджених високими дрютяними сітками майданів, муровані у дві-три цегли доми, дощаті хати, хібарки, так звані "шанди". На кожному розі вулиці різні крамниці, ресторани, аптеки, банки. Скрізь крикливі, різнобарвні вивіски

з електричними часто написаними, з намальованими просто на стінах оголошеннями, такою, приміром, змісту: — Нащо йти там, де вас ошукають — заходьте до нас! Абс. — зайдіть до нас і заощадіть 15%! На банках написи — що банк такий то розпоряджує 10 мільйонами капіталу, й має 39 мільйонів резервів, хоч кожний знає, що банк той ледви десять тисяч зміг би виплатити готівкою... Та цур їм, це байдуже!.. Позача тим — цементові хідники, телефонні й ліхтарні стовпи по обох боках вулиць на милі втруннулися наче воєнки до перегляду. Воріє численні дрюти, — дрютами, здається обплутані всі вулиці й переулочки. Серединою витягнулися кількості вулиці — чотири їх, — блискучі трамваєві тори. Тягнутися гень, далеко, до обширного госпітально заході і до університетського

городка на сході за рікою.

На схрещенні головної вулиці з євно, десь там на половині абетки, саме від банку нависіє через вулицю, кидається у вічі великий, на сусідній будинку зовсім неподібний дім. Двоповерховий, з червоної цегли, без єдиного напису, чи оголошення на стінах. Євно зо східного боку будинку усаджені сухими білими осинами. Промінуючи той будинок по головній вулиці — можна побачити обширний, відгороджений від вулиці залізничні штахетами, а з заходу і півночі дрютяною сіткою ярдів тисяч на дві горідець; у північно східному кінці на червоно мальований гараж на авто, з заїздом від євно. На городі росте кілька диких яблунь, яра черешень, хущі Саскатуни, рубарб і хрін, грядки, якісь. За рогами будинком, від вулиці троха в глибину — менший дім, також

двоповерховий, з по'лучений чи то критим переходом, чи мабуть таки кімнатною-передпокоюм, чи що там, так, що з дому меншого можна перейти до більшого надвір не виходячи. Здовж трьох стін менший дім обсаджений цвітими, цементованим вхід у фіртку й на рундук під балконом, підтримуваним білими колонками, подвійні двері. Багато вікон у обох будинках, може до п'ятдесят, тільки вікна не американського стилю — відчиняються, а не піднімаються, як скрізь по Канаді.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Стейтова Рада Громадської Єдності в Каліфорнії

Все більше громад в містечках та великих містах Злучених Держав закладають свої ради з метою поліпшення відносин між людьми різних груп. Але поки що є, здається, тільки одна стейтова організація того роду — Стейтова Рада Громадської Єдності в Каліфорнії.

В тім стейті західного побережжя, серед сонця і мряк, овочевих садків, виноградів, гір, лісів та пустарів — де бувають часом землетруси — живе чимало мексиканців, японців, хінців, філіппінців та, з часу війни, нігрі. Поміж так званим білим населенням є групи різного національного походження. Є там: вірмен, французів, німців, греків, мадярів, італійців, ританів, португальців, росіяни, еспанці, шведи, євреї та інші. Як приroda Каліфорнії, так і її справля людських взаємовідносин є різноманітні, більш складні як в інших частинах краю.

Гляньмо, для прикладу, на місто Лос Анджелес. Там живе значно більше мексиканців, ніж в якому іншому місті Північної Америки, за виключенням Мексико Сіті. Більшість з них — американці по народженню. Говорять вони еспанською мовою і живуть в бідних та брудних дільницях міста. Також добре знають є частина міста — „Маленьке Токіо“ — з мешканцями японського роду. Після вивезення людей японського роду в часі війни, було привезено на воєнні фабрики в Лос Анджелес більше нігрірв як їх було до війни на цілім західнім побережжі (стейті: Каліфорнія, Вашингтон та Орегон). Багато з них замешкали у звільнених домах „Малого Токіо“. Коли по війні почали повертатися з таборів вихідців японського роду, виникли на тому ґрунті ускладнення, непорозуміння.

Подивімся тепер на Сан Франциско, що є на п'ять соток миль віддаленням на північ від Лос Анджелес. Є в тім місті найбільше „Хінське Місто“ („Чайнатаун“) поза Азією. Відповідальні урядовці в справах замешкання кажуть, що то є найбільш перенаселена дільниця в Злучених Державах. Неподібно до інших, „дуже помітних груп“ серед населення Каліфорнії, хінці поволі позбуваються тих упреджень, що тримали їх цілі покоління на положенні окремої нижчої касты.

Звернім увагу на філіппінців. Дві третини з 45,000 філіппінців, що живуть в Злучених Державах, мешкають в Каліфорнії. Як три чверти з них є сільськими робітниками, що переїзять з місця на місце. До такого кошового життя змушує їх — так як і японців — спеціальний земельний закон для чужинців в стейті Каліфорнії. Той закон забороняє їм володіти землею і дозволяє тільки арендувати і то лише на пару років.

Це є лише кілька з тих важких справ, за „полагодження“ яких старається Стейтова Рада Громадської Єдності. Рада зорганізувалася щойно рік тому. Проте, як дійшло до її створення, що вона зробила — чи старалася зробити — та про її плани на будуче подав недавно кореспондент щоденника Нью Йорк Таймс — Лоренс Е. Дейвіс.

Як подає Л. Дейвіс, Рада виникла з рамени Комітету Пасифічного Побережжя для переведення американо-японських принципів та справедливості. Той Комітет створено по війні з метою допомогти особам японського роду віднайти свої права і положення в громадах, з яких їх вивезли в 1942 році. Але члени Комітету скоро прийшли до переко-

нання, що вони зможуть лише допомогти американським японцям, наскільки будуть обороняти права для всіх меншин. Представники Американської Ради Расових Відносин, з головним осідком в Шикаго, по дослідженні життя каліфорнійських громад, дійшли до такого самого висновку. Після кількох нарад, створено Стейтову Раду і при ній „комітет праці“, до якого увійшли: білі, нігри, японці, протестанти, католики, євреї, виховники, релігійні та робітничі провідники, республіканці, демократи.

На зборах в місяці лютім, подали свої звіти делегати, що заступали 43 між-релігійних та між-расових організацій. Вони свідомо заявили, що зроблено тільки перші кроки на довгому шляху, що мають перед собою. Проте, вже могли вказати на кілька випадків, коли меншині групи, які здавна ставились з підозрінням — якщо не ворожо — одні до других, пристають тепер до спільного побороування упреджень в освітній та в інших дільнях громадського життя.

На останнім засіданні, делегати домагались відповідного законодавства та інших мійр в справах мешкальних, сегрегації, дискримінації при прийманні на працю, та в справах відшкодування осіб японського роду за втрати, що вони понесли в наслідок евакуації військовою владою.

Щодо дискримінації при найманні на працю, делегати висловились за відповідним законом, який забороняв би подібну дискримінацію. Вони

кувались викликати серед широких мас колгоспних селян бурю патріотичного захоплення. Але одночасно підняли вони найгострішу кампанію проти тих колгоспів (переважально більшовістські), які свідомо або примушено не виконали свого обов'язку нормальної здачі державі хліба.

Війна не тільки знищила технічну базу колгоспів (трактори, комбайни, моторові сільсько-господарські машини, тощо), через що зменшилась продуктивність ко- л-госпної праці, захиталась колгоспна дисципліна та зменшилась плата за робочі дні (трудодні), але й причинилась до розвитку в них всякого роду падухити, яких допускався адміністративний апарат (крадіж колгоспного добра тощо). Колгоспний селянин, не маючи господарського забезпечення в колгоспі, став всю свою працю віддавати приватній господарці на призна-

тих йому клантиках землі. А що вона йому це вистачала, став він нарізувати потрібну йому колгоспну землю, прилучувати її до своєї та господарити на ній чисто примітивними способами. Крадіж знову колгоспного добра адміністративним апаратом став просто масовим явищем.

Як довго тривала війна, бол уряд був супроти цього процесу безсилний. Коли ж війна скінчилась, справа проти акцій йому з того боку стала вирішальною для всього існування сільського колективного господарства в бол. Росії.

„Економія“ писала в 1944 р.: „Держава упереться з цим процесом дуже скоро, коли вона дістане з заграниці потрібні трактори, машини й худобу. Коли ж відбудова сільського колективного господарства буде здана на власні сили, справа її буде звязана з великими труднощами.“ (Кінець буде).

підтримують стейтовий законопроект проти дискримінації — подібний до того, що було ухвалено в Нью Йоркській стейті. Проект про створення комісії для догляду за справедливим прийняттям на працю — який вважався незадовільним — виборці в Каліфорнії відкинули у виборах минулого листопада.

Делегати домагались, аби Конгрес змінив діючий тепер закон про горожанство так, щоб кожний чужинець, який легально перебуває в Злучених Державах — незалежно від раси, кольору чи походження — включаючи японців, корейців, індонезійців, сіямців, бурмців та роджених на острові Гуам (з Маріанських Островів), міг дістати американське горожанство через натуралізацію.

Видно, що люди, які творили Стейтову Раду Громадської Єдності в Каліфорнії, добре усвідомлюють, що треба робити аби демократія існувала для всіх американців. Підготувавши свою працю, вони знають що Каліфорнія — як і інші стейти — не має тільки окрему справу японську, чи нігерську, чи протестанську, чи католицьку, чи єврейську. Натомість має завдання — ввести всі ці народи з їх культурними надбаннями в рух американського життя. Якщо інші стейти послідуват за прикладом Каліфорнії, то хоч повільно, але має прийти до того, що всі американці почнуть примінювати на практиці, в щоденному житті, принципи людської волі та рівності, на яких творилася ця країна.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ“ І „ЮКРЕНІЕН ВІСЛІ“

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи“. Шкоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також вислати 10 центів готівкою або поштовою значкою на покриття вироблення нового стелся. Члени і Читачі з Канади звольте прислати тільки готівку тому, що канадійських поштових значків не можна виміняти.

УКАЇНСЬКІ КОЛЬОНІЇ В АРГЕНТИНІ, УРУГВАЮ І ПАРАГВАЮ

Країною, до якої скерувалася в часі між двома світовими війнами головна хвиля української еміграції, в Південній Америці, є Аргентина. Ніхто не провадить статистики цієї еміграції, і немає точних даних про її скількість, але вона є досить поважною. Єдиною підставою, на якій можливо базувати певні здогади, є офіційні звіти Аргентинської Еміграційного Уряду, які подають скількість емігрантів, що прибули з Польщі, між 1920 і 1940 роками, кругло на 360 тисяч душ. Сюди входять українці, жиди, поляки і білоруси та в невеликій кількості литовці. Коли прийняти під увагу факт існування української еміграції до 1920 року і поважну скількість українців між емігрантами, що мали польські пашпорти, то українську еміграцію в Аргентині можна оцінювати на кругло 100 тисяч душ.

Приплив українських емігрантів до берегів Ля Плати відбувся кількома фізіями. Першу філію становили 80 родин, які прибули в 1894 і слідує роках з Товмачакого повіту в Галичині та поселились компактно масою на найдовшій в північ положеній території Місіонес. Віддалі цієї території від промислових центрів і брак шляхів сприяли, що ця еміграція збереглася в своєму майже первісному вигляді до наших часів і спромоглася витворити там свій старокраєвий уклад життя. Пізніше, через Місіонес була проведена залізниця, і колоністи, що прибули після 1920 року, побільшили ряди цих піонерів. Тепер скількість колоністів в Місіонес переходить 10,000 душ.

Там уже існують 5 католицьких українських церков і кілька каплиць, обслуговуваних Василіянами, одна школа заохоронка сестер Василіянок і декілька православних церков і каплиць. В головніших колоніях — Апостолес, Трес Капонес, Азара, Сан-Хосе, Обера і Тунас привабливість українського елементу дуже помітна. Часто можна почути українську мову на вулицях.

Друга хвиля емігрантів, вже зі Східної України, одбулася після 1905 року, після революції в Росії. Сюди, між іншим, прибули матроси збунтованого корабля — „Князь Потьомкін“ і понад тисячу душ інших емігрантів з Волині, Поділля і Київщини. Вони залишили Рідний Край в часах найбільших утисків української культури. Вважаючи тоді себе за „русських“, вони такими залишилися за нечисленними винятками, аж до тепер і не спромоглися створити ніяких власних культурних осередків. Анархістична організація, яку вони заснували 35 років тому під зовнішніми впливами, розпалася.

Найбільша філія української еміграції хлинула в роках від 1923 аж до вибуху другої світової війни. Скількість її членів переходила за десятку тисяч душ річно. Все це виходило з поверсальської Польщі. Зі Східної України є людей, порівняючи, дуже мало, бо більшість, як відомо, зі свого царства нікого на волю не випускають.

Ця нова еміграція розселася почасти по містах, де знаходилася робота по фабриках і при борах та домах. По всіх більших центрах є українці і існують деякі організації, або лише випадкові скупчення.

Маса українців, що прибувала до Аргентини, кинулася, однак, до хліборобства. До тепер для державної колонізації одкриті землі в північних провінціях: Чако, Місіонес, Сантьяго дель Естеро і Формоса. В інших провінціях існує приватна парцеляція земель і їх заселення. Урядова колонізація переводиться в той спосіб, що міністерство хліборобства після побудовання залізниць в незаселених місцевостях переводить обмір земель і їх порізу на частки від 5 до 120 гектарів. При залізних стаціях лоти малі, а чим далі в степи в ліс, тим вони більші.

Колоністи займають участь, які їм подобаються і заго-сподарюють їх без жадної заплати. По упливі кількох років, коли колоністи стануть більш менш на ноги, держава призначатиме певну невисоку ціну, розложу на рати, і дає документи власності.

Перші роки — бувають переважно дуже трудні для колоністів, які з правилами прибувають зі старого краю без засобів. Пізніше, гірко перебідаючи, всі якось знаходять ґрунт під ногами. Найтрудніша річ — це викорчувати ліс та зарослі і зробити землю придатною до управи. Друга трудність — це збут продуктів, на які немає попиту.

Підсоння тропічне, але європейці (між колоністами є багато болгар, німців, поляків, литовців, білорусів та ін.), якось привикають до жару і немає познач, щоб смертельність була вища, як в Європі.

Хліборобство на півночі Аргентини обмежується на технічних рослинах, між якими головне місце займає бавовняк. Поза тим майже на всьому просторі Північної Аргентини є можливе плекання кукурузи, фасолі, мандьок (корнеплід), батати (також поживне коріння), тютюну, рису, гречки, а почасти жита й пшениці. В Місіонес добре росте чай і жерба — рослина, що має теїнофеїн, як чай та кава, але смаком їм не дорівнює. Добре ростуть також овочі — цибулини, наранчі, мандарини і кіткови — персики, сливи, обрікиси.

Поза північними провінціями є українські поселенці в Мендосі, Ентре-Ріос, Санта Фе і Коррієнтес, але вони цілком розпорознені. В тих провінціях є можливе плекання тих самих рослин, що і в Європі.

Південь Аргентини Патагонія, ще не одкритий для урядової колонізації. Там є великі латифундії з десятками тисяч худоби і великі незаселені простори державної землі. Бракує доріг і заселених осередків. Там випадають сніги, і підсоння більше наближається до європейського. Але надокучають вітри. В багатьох місцевостях бракує доброї води. ґрунт не є дуже придатний до хліборобства. Зрештою під цим оглядом основних досліджень не робилося. В останніх часах аргентинський уряд звернув увагу на ці простори, і виробляються плани їх заселення. До практичного здійснення ця справа прийде лише по кількох роках.

Економічний розвиток українців іде повільно, але робить поступ. Міліонерів немає, а людей, що обертаються в сотках тисяч, є де кілька. Людей се-

редної заможности є де кілька десятків.

Релігійне життя доперва налагодується. Місіонські українці, які згадувалося, мають свої греко-католицькі церкви і каплиці і по колоніях; в Місіонес є також декілька православних церков і каплиць. Від кількох років до Буенос-Айресу з'їзав призначений український священник о. Іпатій Майка ЧСВВ. При ньому з'їзали спроваджені до Берісса під столицю сестри Василіянки, які відкрили заохоронку для дітей. Цього року закінчена будова нормальної школи, і є вигляди, що релігійне життя в греко-католиків буде успішно розвиватися. Така сама школа заохоронка сестер Василіянок функціонує в Апостолес на тер. Місіонес. Працює сестер Василіянок кермує Ігуменья м. Софронія Ерделі.

В Чако релігійні православні громади між волинцями закладались по кількох колоніях, поки жив о. Тихон Гнатюк, православний місіонар. Були навіть закуплені лоти під будову каплиць. Але вони розпалася переважно з огляду на брак священників. Організації баптистів та інших євангелістів-сектарів тримаються й ширяться, маючи підтримку і провід різних біблійних місій з Півн. Америки.

(Докінчення буде).

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЄВРОПІ

Злучені Держави Америки: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Бельгія: Comité Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de l'Industrie, Bruxelles, Belgium.

Англія: 1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England. 2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Chesham Hill Road, Manchester 8, England.

Італія: Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, P.leo della Giustizia 7, Roma, Italia.

Канада: Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

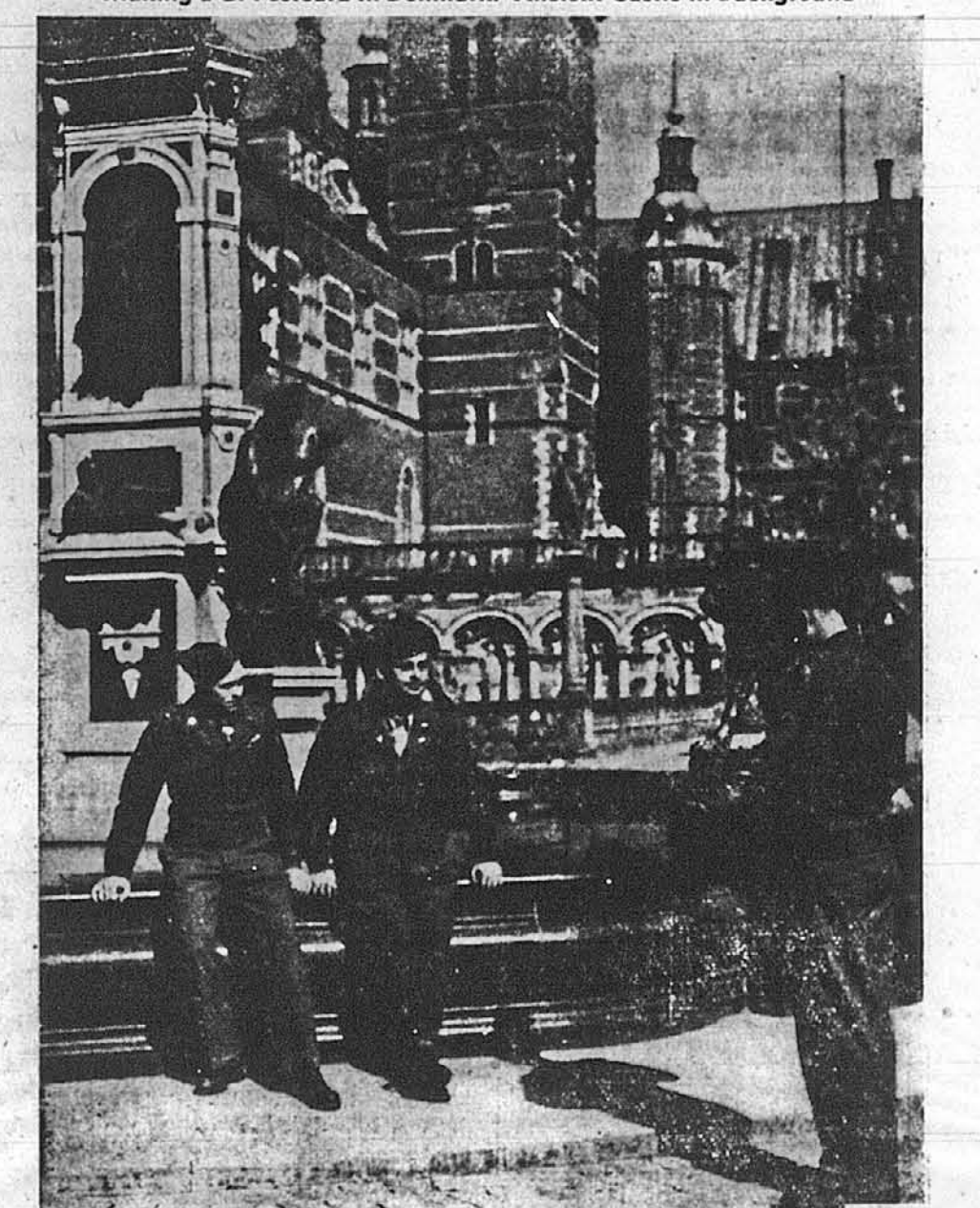
Аргентина: Comité Ucraino de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentina.

Бразилія: Comité Ucraino de Auxilio as Victimias de Guerra, Rua Martin Afonso No. 381, Curitiba, Parana, Brazil.

ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ: UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA, P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE, 711 McAtyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

Making a GI Postcard in Denmark. Ancient Castle in Background

These Regular Army men, visiting Denmark on furlough from occupation duty in Bremen, Germany, seem to know the most picturesque for taking snaps to send home. These "Guardians of Peace" are taking good advantage of the opportunity to travel offered to qualified young men who enlist in the new Regular Army.

„КОБЗАР“ - англійською мовою

Дайте своїм дітям чи своїм американським приятелям, учителям чи політикам книжку про

ГЕНІЯ УКРАЇНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА написану англійською мовою КЛАРЕНСОМ А. МАНІНГОМ, професором Колумбійського університету, відомим знавцем української літератури та історії. Такою книжкою, що містить теж і переклади на англійську мову найкращих творів Т. Шевченка є:

Taras Shevchenko

The Poet of Ukraine

Translated with an introduction by **CLARENCE A. MANNING**

Acting Executive Officer Department of East European Languages, Columbia University

Це перше того роду видання в Америці й в цілому англо-саксонському світі. Ця книжка повинна бути в кожній хаті американських українців, в кожній школі, в кожній бібліотеці. Бо всюди треба, щоб був найкращий репрезентант України, найліпший виразник духа і характеру української нації.

Ціна з поштою \$2.50

Замовлення слати на таку адресу: **Svoboda**

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

(З Канади треба платити північ американською валютою)

Праця для жінок і чоловіків
WANTS ADS
CLASSIFIED DEPARTMENT
Bergen 4-0237 — Bryant 9-0582

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН — недавно приїхавши до Америки — до праці в ресторанах. Платя \$30 тижнево. Постійна праця. Голоситесь: 975 Broadway, Brooklyn, N. Y.

Суп.

ЗАВІЩАННЯ ДЯДЬКА

Листопад 1940 року. Глуха, понура осінь. Січе дрібний дощ. З заходу віє шалений вітер, не віщуючи в скорім часі гарної погоди. Темні ночі огортають села. Ніхто не хоче вийти з теплої хати. Навіть осі, звинувившись в клубок, сидять по своїх будах, забуваючи за свій собачий обов'язок.

Дощ, вітер, негода. Селяни сидять в теплих хатах, та при світлі читають книжки, часописи. Другі роблять підсумки цілоденної праці, а ще інші, заслонивши щільно вікна, тихенько розмовляють.

В хаті селянина Б. Темно. Світла не видно, здається, вже всі сплять. Але, коли хто підняв би заслонку вікна, то побачив би чоловіка, що сидів коло стола. Він кривоміром водив по мапі, що була розкладена на столі та іноді нотував в записнику. По часі відкладав одну з мап, брав другу, міряв та писав...

Часом кидав свій погляд на годинника, припиняв працю і пишно вслухувався. Тиша... Нарешті перервав працю, закури́в цигарку і вийшов безшележно на двір. Дощ бив в лице, стівав холодним струмком за ковнір, але він не ворухився. Довго та уважно слухав. Цигарка вже давно загасла. Не чути нічого. Село, неначе б то вмерло.

Вернувшись в хату, докурив цигарку і знову глянув на годинника. Добігла одинадцять. — «Мабути не придуть» — подумав він, сідаючи до праці.

Цей чоловік, більше схожий на дівчину, як на чоловіка, мав 22 роки та був оточений старшою ОУН, «Арпад». Раніше займав посаду учителя, а від якогось часу зник з свого села, так що і слід за ним пропав. Ще в часі гімназійної науки брав участь в революційному житті. А тепер, коли більшовицько-сталинська орда захопила Галичину, йому «Троян», що впа в Сяні смертю славному, передав повіт, а описав її округу.

«Арпад» знову запалив цигарку і глянув на годинника. — «Почекаю ще» — промовив він, і зважливіше приступив до праці.

Наближалася північ. Була глуха осінь ніч. А тимчасом з західної сторони в напрямі

дина, обов'язкова зустріч. Треба забрати літературу, щоб на Великдень розповсюдити її по селах... На означенім місці за примітив зробиного пластуцького знака остероги. Знайти, місце небезпечно. Появився польський поліцейський і подав якесь гасло. «Лісовик» мовчав. Він бачив, що поліцейський підозрілий. Між тим, до середини церкви ввійшла гарно одягнена панночка. Вона клянула і півголосом молилася. По словах молитви «Лісовик» виразно почув слова: «Провокація! Вийдіть з монастиря!» Він вийшов, а за ним, у віддалі 50 м., поліцейський.

Цієї ночі «Лісовик» примусово «ночував» у монастирі... Таку зустріч пригадав собі «Лісовик». Але в той час він ще не був «Лісовиком», а «Чорним».

На запит, чи зустрічався з «Чорним» в монастирі, «Правда» відповіла, так. Пройшов ще деякий час і, нарешті, зачули гавкання собак. З темряви виринули плями хат.

— Ми на місці — промовив «Шелест».

Легенький стукіт, двері відчинилися. На порозі стояв «Арпад». Радо вітаючись, просив до хати.

Приємне тепло охопило мандрівників. При світлі лампи «Лісовик» нерішуче, що це ця сама панна, яка молилася в монастирі.

По короткій розмові «Арпад» почав видавати розпорядження. «Правда» мала йти до монастиря зайняти місце в розвідній сітці; «Шелест» мав вернутися назад, на своє становище.

— А ви, друже «Лісовик» — говорив «Арпад» — будете мати трохи більше та поважніше завдання. Ви знаєте, що більшовицькі послики щораз більше і більше натискають на нас. Ось недалеко вже й зима. В Галичині зараз є до 12,000 підпільників. Населення перетягнє, розгортаються арештування, падають жертви. Головна команда наказала перекинути частину підпільників за кордон. Наша округа дає 1,000 людей. Я висилаю вас з першою п'яткою. Ваше завдання: перевірити, чи сітка добре діє, вивантажити всі недоліки її, і то зараз таки, на місці. За вами що-другий день йтимуть гуртки по десять осіб. У випадку якихось непередбачених труднощів на кордоні, що їх не зможете перебороти, повідоміть мене. Даю вам гроші та зв'язкового. Зв'язковий мене допитується по кличці «Сум», відгук «Сурма».

В цей час на порозі хати з'явився дикий, який зголосив, що до села приїхала більшовицька міліція. Мета приїзду невідома.

— Негайно перебраться у другий кінець села. Збирай-мось! — дав наказ «Арпад». За десять хвилин вирушили. Найважливішим було пройти греблю. Іншої дороги не було. Коропець, що був звичайною маленькою річкою, тепер, під час дощів, мав вигляд Дністра. Попереду йшов «Арпад», а далі йшли інші.

— Стій! Хто йде? — запитав хтось з темні. — Свій! — відповів «Арпад». До нього підійшов невідомий дядько з цього села та почав оглядати.

— Як ваше прізвище? — питав «Арпада». — Андрусів — відповів цей. — Я такого не знаю... Куди й до кого йдеш? — До брата... — До брата? В селі «Андрусів» немає... Я, в імені радянської влади, маю право перевірити обшук.

«Арпад» слухав, і відкрив теку, показуючи все, що мав. Дядько оглянув, а потім, звернувши увагу на пляшку, що була в теці, запитав: — А це що? — Мед — заісно відповів «Арпад».

— А всетаки, чоловіче, ходім до канцелярії. Там дізнаємося хто ти, і чи дійсно «Андрусів» в селі — запропонував дядько.

Дядько зробив крок вперед, але гріхнув постріляти і він повалився на землю. Товариство, усунувши небезпеку, прямувало далі.

Смертельно ранений дядько був вмищений до ліжнички, де вмираючи, завіщав: «Ніколи вночі не чіпай таких людей, що носять мед!»

Підпільна праця йшла спокійно.

HEALTH HINTS

«Health Hints» is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.

TAKE HEART

Heart Disease is preventable and curable. What's more, persons who have heart ailments, far from being condemned to invalidism, may, even, if they are over 40, look forward to years of comfortable, happy, constructive living.

Too many people worry over "symptoms," which in the majority of cases, examination would prove to be groundless; and too many others who actually have a heart impairment neglect to secure timely, authoritative medical advice.

By means of physical examination, including electrocardiogram and x-ray, a physician can detect abnormality in the heart muscle and make recommendations for safeguarding and restoring the health of the patient.

Moderation in all things is the foremost rule for combating high blood pressure and avoiding strain on the heart. Over-eating can be as harmful as excess smoking and drinking. Persons who are overweight should consult a physician promptly regarding diet.

Get regular rest. The heart is a marvelous mechanism that doesn't deserve the treatment which some people give it when, night after night they retire at a late hour after a full day's work, without benefit of any rest in between.

A regular, reasonable bedtime, especially on workdays, with a short nap—before dinner, will give your heart the kind of break it deserves.

Don't hurry. If you're inclined to think something you are doing is important, ponder for a moment how the world would get along if it weren't done—and then take it just a bit easier. That goes for driving an automobile, too. Fast driving makes one's nerves taut, elevates the blood pressure, and burdens the heart.

Avoid worry, fear and anger. It's your own heart that is being punished if you indulge in these emotions.

The only way the vast store of modern medical knowledge can be placed at your disposal is through cooperation with your physician. If you believe you are in good health, be certain by seeing him annually for a thorough physical examination.

If examination proves that high blood pressure or a heart impairment are present, the remedies already available should dispel the gloom.

This combination of common sense by the individual with sound application of modern medical techniques promises not only to remove the threat of heart ailments from countless thousands but also enables many whose lives are already threatened by this—even persons in the older age brackets—to take heart over the great new possibilities for continued happiness and comfortable living through a normal life span.

Ч. 1569. — Оборонець з повітря.

БУРЛАЦЬКИМ ШЛЯХОМ

Вражіння з подорожі по Європі

— написав
РОМАН АНТОНОВИЧ.

159 сторін — Ціна 50 шт.

Замовлення враз з належністю слати до:

«SVOBODA»
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.

3 Канади треба платити тільки американською валютою

КНИЖЕЧКИ

— для —
МОЛОДИХ ЧИТАЧІВ
ДЛЯ САМИХ
НАЙМОЛОДШИХ.

Нині, коли кожна дитина, кожний хлопчик і кожну дівчинку, читає книжечки з наймолодших літ, не можна і наших дітей, хочби наймолодших, лишати без книжечки.

Наступні книжечки можуть ушлюбити молодих читачів:

ЗОЛОТА РИБКА, Митрофан Дола. Віршована казка з ілюстраціями А. Манастирського 15¢

МАТИ - СТРАДАЛЬНИЦІ. Образець із побуту українських виселенців в таборах у Гімалаї. Написала Марія Пидгірська, ілюструвала А. Манастирський 15¢

МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей. М. Таранька 20¢

ПРИГОДИ КАЧУРИКА, написав Б. Герц, з рисунками 15¢

ВСІ ЦІ КНИЖЕЧКИ РАЗОМ 50 центів.

Замовлення шліть до:

«Svoboda»
BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

BESIDE HIMSELF WITH RAGE AND DISAPPOINTMENT, STRANG DRAGGED ANN FROM THE HUT.

Втративши контроль над собою зі злості й заведених надій, Стренг витягнув Анну з колиби.

THEN A VOICE BOOMED FROM ABOVE, "WHO HARMED THAT GIRL DIES!"

Несподівано дав чути голос згорі: «Хто зробить щось злого цій дівчині, той згинє!»

HEADLESS OF THE MYSTERIOUS WARNING, STRANG STRUCK ANN A BRUTAL BLOW...

Не зважаючи на таємничу, острого, Стренг виміряв брутальний удар на Анну...

...AND INSTANTLY THE APE-MAN DIVED FROM THE HIGH LIMB.

...однак в цій же хвилині малпочоловік зіскочив з високої гадузі.

ДЯКОВИТЕЛЯ-ДИРИГЕНТА

Українська Православна Церква ім. св. Михайла в Вунсакет, Р. Ай.

— пошукує —
ДЯКОВИТЕЛЯ

— ДИРИГЕНТА

Посаду можна одержати за раз. Листи слати на адресу: ST. MICHAEL'S UKRAINIAN CHURCH, 74 Harris Avenue, Woonsocket, R. I.

КУПИТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

КАЗКИ І БАЙКИ

СУМНА КАЗКА і інші оповідання 10¢
БАЙКИ (30 байок з 4 образками) оповід. 20¢
РУСАЛКА і інші казки братів Гріммів 20¢
БАЙКИ ГЛІБОВА 20¢
БАЙКИ КРИЛОВА 20¢
НАШІ КАЗКИ 20¢
КАЗКИ БРАТІВ ГРИММІВ 20¢

Усі ці книжки в байки разом лише \$1.00.

Замовлення враз з належністю слати до:

«SVOBODA»
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.

3 Канади належить платити тільки американською валютою.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
IRVINGTON, N. J.

Phone: ES 3-0000

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЦІНАДИТЬ дешо з нашого забезпечення. Ми улаштуємо прекрасний ЦІЛІЙ ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині наші:

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український погребовий заклад в Америці

3. KAIN KAIN, Pres.

433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.

Phone Bizelew 3-5762
ELIZABETH, N. J.

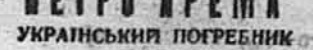
225 WEST JERSEY STREET
Phone: EL 2-3611

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

зв'язує погребні по \$150 ціні так низькій як

ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$100.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ПРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, НЬЮ-ЙОРКУ, ОКОЛИЦІ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2548
BRANCH OFFICE & CHAPLAIN
767 Prospect Avenue,
(cor. E. 186 St.)
BRONX, N. Y.
Tel. MEtrose 6-8577